

**«НАУКА ТА ОСВІТА
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ГЛУХІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА
ДОВЖЕНКА»**

МАТЕРІАЛИ ЗВІТНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

• **23-24 ТРАВНЯ 2024 РОКУ**

РОЗДІЛ

ВИЩА ШКОЛА

УДК: 378

Н-34

*Затверджено вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені
Олександра Довженка (протокол № 13 від 29 травня 2024 року).*

Відповідальний редактор:

Луценко Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи.

Редагування матеріалів:

Холявко І. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання.

М'ягкоступ Н.Є. – провідний фахівець відділу аспірантури, докторантури та наукової роботи.

Н - 34

Наука та освіта в умовах війни: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка» : матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів, докторантів, аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (розділ вища школа); (м. Глухів, 23-24 травня 2024 року), 2024. 271 с.

До збірника увійшли тези доповідей викладачів та докторантів Глухівського НПУ ім.О.Довженка та ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського НПУ ім.О. Довженка» за результатами науково-дослідної роботи. Матеріали будуть корисними для молодих дослідників, науковців, аспірантів, а також широкого кола читачів, які цікавляться актуальною науковою проблематикою.

Відповідальність за науковий рівень тез доповідей, обґрунтованість висновків, достовірність результатів, а також дотримання принципів академічної доброчесності несуть автори публікацій.

© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024

© Автори публікацій, 2024

НАУКА ТА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ:
Глухівський НПУ ім. О.Довженка

ЗМІСТ

**ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

АРТЮХ В'ячеслав Олексійович	13
ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ ПРО «ДУХ НАРОДУ»	
АТОРІНА Вікторія Миколаївна	14
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
БАБАЧУК Юлія Михайлівна	15
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ІГОР З ЕЛЕМЕНТАМИ СПОРТУ	
БАРСУКОВСЬКА Галина Петрівна	16
ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ЗАЇКАННЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
БІЛЧЕНКО Павло Геннадійович	18
ПОГЛЯДИ ФРАНЦИСКА СКОРИНИ НА ШЛЯХИ МОРАЛЬНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	
БІРЮК Людмила Яківна	19
СТРУКТУРА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
БОНДАРЕНКО Микола Іванович	23
ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	
БОРИСЕНКО Надія Анатоліївна	24
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ СТВОРЕННЯ ОДЯГУ В ЕТНОСТИЛІ	
БУРЧАК Ліана Володимирівна	26
НАУКОВИЙ ДИСКУРС ЩОДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ»	
БУРЧАК Станіслав Олександрович	28
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	
БУТОВА Віра Олександрівна	30
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ	
БУТЕНКО Галина Олександрівна	32
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ	
ВАСЕНОК Тетяна Михайлівна	34
ЕТНОХУДОЖНІ ТРАДИЦІЇ СІВЕРЩИНИ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ЧИННИК ТВОРЧОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ	
ВЕТРОВА Ольга Дмитрівна	36
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЯК ОДИН З КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ	

ВИШНИК Ольга Олександрівна	38
РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
ВОВК Богдан Іванович	40
СТАЛЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ	
ГОРДІЙ Ніна Миколаївна	42
ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ	
ГРИЦЕНКО Андрій Петрович	44
ДОСЛІДЖЕННЯ ГЛУХІВСЬКОГО ЄВРЕЙСЬКОГО КЛАДОВИЩА В РАМКАХ СПІЛЬНОГО УКРАЇНСЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПРОЄКТУ В 2023-2024 РОКАХ	
ГРИЦЕНКО Андрій Петрович	49
СВЯТКУВАННЯ 50-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ СТВОРЕННЯ ГЛУХІВСЬКОГО УЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ У 1924 РОЦІ	
ГРИЧАНИК Наталія Іванівна	52
ВИДИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
ГРУДИНІН Борис Олександрович	54
МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
ДАНИЛЬЧЕНКО Ірина Григорівна	56
КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЯК СКЛАДНИК ФОРМУВАННЯ ЇХ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
ДВОРЕЦЬКА Тетяна Володимирівна	58
ВИКОРИСТАННЯ РІЗНОМАНІТНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	
ДМИТРЕНКО Аліна Павлівна	59
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КРАЄЗНАВСТВА	
ДЕЩЕНКО Олександр Миколайович	61
ФОРМУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ З ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	
ЄГОРОВА Ксенія Григорівна	63
НАДАННЯ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ ДІТЯМ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	
ЗАГОРОДНЯ Людмила Петрівна	65
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДОШКІЛЬНИКІВ УЛІТКУ	
ЗАЇКА Оксана Володимирівна	67
ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	
ЗАЙЦЕВА Наталія Григорівна	68

Гриценко Андрій Петрович,
*доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри
 історії, правознавства та методики навчання
 Глухівський НПУ ім. О. Довженка*

СВЯТКУВАННЯ 50-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ СТВОРЕННЯ ГЛУХІВСЬКОГО УЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ У 1924 РОЦІ

Традиція відзначення першого ювілею Глухівського учительського інституту була започаткована в 1899 році, коли до 25-літнього ювілею викладачем природничої історії М. І. Демковим було написано змістовний нарис про заклад освіти, який був затверджений 19 травня 1899 р. на засіданні педагогічної ради інституту, однак, попечитель Київського навчального округу не дозволив витратити кошти на видання 600 примірників, скоротивши видання до звичайної історичної записки. Цей нарис як окреме джерело, на жаль, не зберігся, як і невідомо про заходи з відзначення чверть вікового ювілею [5; 10; 14, с. 6; 17; 21]. На 40-річчя від дня заснування Глухівського учительського інституту в 1914 році була спроба написати подібний історичний нарис. У фондах зали рідкісних видань бібліотеки Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка зберігається чернетка нарису. Утім, очевидно, початок Першої світової війни, завадив більш широкому відзначенню ювілею [1; 3; 6; 14, с. 6, 36; 16; 20; 24, с. 11].

Більш успішним стало відзначення 50-річчя від дня заснування інституту. Так, 1924 р. з Народного комісаріату освіти Української СРР, не дивлячись на закриття закладу вищої освіти, керівництво Глухівського інституту народної освіти отримало повідомлення про плани відзначення п'ятдесятирічного ювілею установи та необхідність написати історичний нарис. З невідомих причин відповідальність за цей проєкт була покладена на викладача-мовника А. В. Кириченка. Він написав чорновий варіант нарису про Глухівський учительський інститут від заснування й до липня 1924 р. У зв'язку з ліквідацією установи влітку 1924 р. праця не була опублікована й, вірогідно, зберігалася в родинному архіві автора [14, с. 6–7; 19, с. 39].

На початку 1924 року сталось заворушення серед студентів відділу соціального виховання інституту. Справа полягала в тому, на початку 1921-1922 навчального року було прийнято дві групи вступників. Ті абітурієнти, що склали іспити за підвищеною програмою, були зараховані до так званого відділу професійної освіти, з трьох-річним курсом навчання, а решта, зокрема, учні підготовчої групи при інституті, зараховані до відділу соціального виховання, з чотирьохрічним курсом навчання. У січні 1924 року студенти цього відділу порушили клопотання перед адміністрацією про скорочення перебування їх в інституті на один рік, щоб, таким чином, випустити їх у 1924 році разом з студентами відділу професійної освіти. Педрада інституту народної освіти (далі – ІНО) відмовила здобувачам освіти в цьому клопотанні про дострокову видачу дипломів після закінчення ІНО [1; 8; 11; 14, с. 6; 18; 25; 27].

Таке вирішення проблеми проявило себе під час весняних канікул, що співпадали із святкуванням Великодня. Пасха в 1924 році припадала на 27 квітня за новим стилем. Група студентів під проводом 19-річного Івана Бурика (в майбутньому - заступника директора та завідувача кафедри математики, Глухівського інституту в 1930 – 1941 та 1945 – 1957 роках) та двох братів Гордієвських, посилаючись на те, що в Російській СФРР весняні канікули тривають протягом 3-х тижнів, а в УСРР – тільки два тижні, провели постанову про збільшення терміну весняних канікул до трьох тижнів [9; 12; 14, с. 36–37; 19; 23; 26].

Незважаючи на умовляння політрука інституту Якова Когана, ректора Костянтина Колубовського і викладачів, більшість студентів не прийшла на заняття після двотижневого відпочинку і, таким чином, канікули того року тривали три тижні [2; 7; 14; 22].

В наслідок цього цієї події з боку студентів, яку назвали страйком з народного комісаріату освіти УСРР прийшло розпорядження такого змісту: 1) Глухівський ІНО закрити з 1-го липня 1924 р.; 2) студентів 3-х курсів випустити після захисту дипломних робіт; 3) викладацькому

складу запропонувати в разі їх бажання перевестись до відкритого Луганського інституту; 4) майно Глухівського інституту передати Чернігівському і Ніжинському інститутам [14, с. 37].

Більшість викладачів поїхала до міста Луганська, дехто в інші міста. Ректор професор Костянтин Колубовський мав намір вийти у відставку і тому залишився у Глухові. Залишились також у Глухові викладачі української мови А. В. Кириченко, Т. А. Криушенко – викладач ручної праці і Є. Б. Гурба – викладач німецької мови. Ці особи стали потім викладачами педтехнікуму і педагогічного інституту і довго ще працювали в м. Глухові [1; 7; 14, с. 37].

Ліквідаційна комісія вжила всіх заходів, щоб не допустити розбазарювання майна закладу вищої освіти, яке накопичилося протягом півстоліття, і яке було гарною базою для організації педагогічно-освітньої роботи м. Глухова. При підтримці Глухівського районного партійного комітету та профспілкових організацій вирішили про передачу Чернігівському та Ніжинському інститутам мінімум майна та обладнання. Зокрема, за інформацією учасника цих подій викладача А. В. Кириченка, Ніжинський інститут отримав п'ять столярських верстатів з комплектом інструментів, один токарний верстат і частину найбільш цінної бібліотеки педагогічного і філософського відділу, а до Чернігівського інституту вивезли лише хімічні ваги та частину бібліотеки. Усе інше майно інституту, зокрема, обладнання хімічного, фізичного та біологічного навчальних кабінетів, а також музей та інше майно залишилися в Глухові [1; 13; 14].

Завдяки традиціям Глухівського ЗВО й такій базі для організації ефективного освітнього процесу народний комісаріат освіти УСРР за підтримки Новгород-Сіверською окружного виконкому прийняв рішення про відкриття в Глухові педагогічного закладу на базі закритого інституту. Так з 1 жовтня 1924 року відкрилися Глухівські Трьох-річні Педагогічні курси, які фінансувалися за кошти Новгород-Сіверського окрвиконкому [4; 13; 14, с. 38; 15; 25; 27].

Самі урочистості з нагоди 50-річчя від дня заснування Глухівського учительського інституту за пропозицією народного комісаріату освіти УСРР відбулися 21 вересня 1924 року [14, с. 43]. Невідомо, які проводилися заходи тоді в Глухові, але лише для складання історії інституту було асигновано 2500 карбованців. Завдяки цим заходам значно збагатилася джерельна база з історії першого півстоліття нашого Глухівського національного педагогічного університету.

Список використаних джерел

1. Белашов В. І., Гурець М. П., Заїка В. В. та ін. Глухівський державний педагогічний інститут (1874–1994 рр.). Суми : ВВП «Мрія» - ЛТВ. 46 с.
2. Белашов Валерій Іванович: життєпис, наукова і педагогічна діяльність: до 75-річчя від дня народження / Укладачі: А. П. Гриценко, О. А. Чумаченко. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2024. 77 с. : фото.
3. Белашов В. І. Історіографічна традиція та джерельна база вивчення історії Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (1874–2014 рр.). *Історичні студії суспільного прогресу*. 2014. Вип. 2. С. 39–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iscp_2014_2_8
4. Валерій Іванович Белашов (1949–2022) : біобібліогр. покажчик / керівник вид. проєкту О. І. Курок ; уклад.: А. П. Гриценко, С. П. Жукова, О. А. Чумаченко, О. Ф. Белашова. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2023. 68 с. : фото. URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/1959>
5. Гриценко А. П., Колісник А. А. Глухівський учительський інститут: філософські засади заснування та функціонування. *Культурологічний альманах*. 2023. № 2. С. 157–162. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.21>
6. Гриценко А., Голуб А. Історична школа «Глухівського періоду в історії Гетьманщини» В. І. Белашова. *Глухівські історико-філософські читання* : зб. наукових пр. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка. 2024. Вип. 2. С. 16–21. URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/2902>
7. Гриценко А. П., Курок О. І. До питання періодизації історії Глухівського державного педагогічного інституту на рубежі ХХ–ХХІ століть. *Освіта і наука ХХІ століття* : матеріали звітної наук.-практ. конф. викладачів (м. Глухів, 4 трав. 2022 р.). 2022. С. 48–49.

8. Гриценко А. П. Історія впровадження методики використання інформаційних ресурсів у практику навчання історії у вітчизняних школах на рубежі XIX–XX ст. *Сіверщина в історії України* : зб. наукових праць. Вип. 7. Київ – Глухів, 2014. С. 249–252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sviu_2014_7_62
9. Гриценко А. П., Колієнко А. А. Особливості викладання історії та релігійного виховання в Глухівському учительському інституті (1874–1917 рр.). *Культурологічний альманах*. 2023. Вип. 3. С. 119–125. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.16>
10. Гриценко А. П., Ащанулова Т. А. Порівняльна характеристика соціального статусу та рівня життя викладачів Глухівської чоловічої гімназії та Глухівського учительського інституту в 1870-х – 1900-х роках. *Сумський історико-архівний журнал*. 2022. № XXXIX. С. 26–32. DOI: doi.org/10.21272/shaj.2022.i39.p.25
11. Гриценко А. П., Чумаченко О. А., Прокопчук В. С. Початковий період кампанії ліквідації неписьменності на Сумщині у 20-х роках XX ст.: агітація за грамотність, заохочення до навчання та ідеологічний чинник (за документами Державного архіву Сумської області). *Сумський історико-архівний журнал*. 2022. № XXXVIII. С. 48–56. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/88629>
12. Гриценко А. П., Ащанулова Т. А. Управлінці Глухівського учительського інституту (1874–1991 рр.). *Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації* : матеріали VI міжнародної наукової конференції (Суми, 8 – 9 грудня 2023 р.). У 2-х ч. Ч. 1. Суми : ФОП Цьома С. П., 2024. С. 75–79.
13. Зозуля С. Ю. Справа про ліквідацію Глухівського інституту народної освіти в фондах Ніжинського архіву. *Сіверщина в історії України* : матеріали 8 НПК: зб. наук. пр. 2002. Вип. 2. С. 184–191.
14. Кириченко А. В. Історія Глухівського учительського інституту 1874 по 1924 роки : біобібліогр. покажчик до 150-річчя з часу заснування університету / керівник вид. проекту О. І. Курок ; уклад.: А. П. Гриценко, В. М. Крижанівський. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2024. 48 с. : фото.
15. Крижанівський В. М. Викладачі Глухівського учительського інституту (1874–1924 рр.). Біобібліографічний словник. Глухів-Кропивницький, 2017. 96 с.
16. Крижанівський В. М. Випускники Глухівського учительського інституту (1874–1906). Біографічний словник. Глухів, 2019. 135 с.
17. Крижанівський В. М. Повсякденне життя вихованців Глухівського учительського інституту в 1874 – 1914 рр. *Сіверянський літопис*. 2021. № 2. С. 107–115.
18. Крижанівський В. М. Соціальний та професійний портрет викладачів Глухівського учительського інституту (1874–1917 рр.). *Сіверщина в історії України*. Київ – Глухів, 2018. Вип. 11. С. 245–249.
19. Курок О., Гриценко А., Крижанівський В., Чумаченко О. Глухівський інститут в 1917–1924 рр.: між дерусифікацією та українізацією. *Сіверянський літопис*. 2023. № 1. С. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.58407/litopis.230105>
20. Курок О. І., Гриценко А. П. Досвід формування професійної компетентності майбутніх учителів історії у Глухівському учительському інституті у 1874–1917 роках. *Сіверщина в історії України* : зб. наукових праць. Вип. 13. Київ – Глухів, 2020. С. 233–237.
21. Курок О., Гриценко А. Заснування Глухівського учительського інституту. *Актуальні питання дослідження вітчизняної історії й викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі в умовах НУШ* : зб. наук. пр. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022. Вип. 1. С. 19–23.
22. Курок О., Гриценко А., Прокопчук В. Ліквідація неписьменності 20–30-х років XX століття як соціальний та політичний проект радянської влади: філософський аспект. *Сумський історико-архівний журнал*. 2023. № XL. С. 12–18. URL: doi.org/10.21272/shaj.2023.i40.p.12
23. Курок О. І., Гриценко А. П. Організація фахової підготовки майбутніх педагогів у Глухівському учительському інституті у 1870-х роках. *Вісник Глухівського національного*

педагогічного університету імені Олександра Довженка. 2022. Вип. 50. № 3. Ч. 1 С. 12–24. URL: <https://drive.google.com/file/d/182VCBkC9-qYdkoz1j2mGgLebtmGkpLdo/view>

24. Курок О., Гриценко А. Славні ювілеї глухівського національного педагогічного університету в 2024 році. *Глухівські історико-філософські читання* : збірник наукових праць. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024. Вип. 2. С. 11–15. URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/2906>

25. Мошик І. В. Джерельна база дослідження вищих навчальних закладів Чернігівщини у 20-ті URL: 30-ті роки ХХ ст. *Ніжинська старовина*. 2012. Вип. 14. С. 74–78.

26. Мошик І. В. Повсякденне життя студентської молоді Глухова у 20-ті – 30-ті роки ХХ ст. *Сіверщина в історії України* : збірник наукових праць. Вип. 5. Київ – Глухів, 2012. С. 332–335.

27. Мошик І. В. Роль вищих навчальних закладів Чернігівщини у підготовці української інтелігенції (20-ті – 30-ті роки ХХ ст.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 09.00.12. Київ, 2011. 20 с.

Гричанник Наталія Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ВИДИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Важливе значення для успішного опанування студентами спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОК «Методика навчання зарубіжної літератури» має результативне практичне впровадження в освітній процес своєрідної тріади – «лекція – лабораторне заняття – практичне заняття». Бакалаври під час прослуховування лекцій засвоюють теоретичний матеріал, який стосується актуальних методичних питань, на лабораторних заняттях отримують ілюстративне підтвердження наукових парадигм. Практичні заняття передбачають самостійну підготовку майбутніми словесниками відповідей на низку проблемних або дискусійних питань і розв’язання практичних вправ, виконання методичних завдань, активну участь у дидактичних іграх, моделюванні та практичному втіленні фрагментів уроків, аналізові власних досягнень та недоліків.

Практичне заняття з методики навчання зарубіжної літератури – це відповідна форма навчального заняття, під час реалізації якої відбувається послідовний аналіз важливих теоретичних питань, їх практичне засвоєння шляхом виконання попередньо сформульованих різнорівневих завдань і поступове формування низки фахових компетентностей.

Практичні заняття характеризуються такими ознаками:

1. Науковий, дослідницько-експериментальний, творчий підходи.
2. Спрямованість на поглиблення, розширення, деталізацію, закріплення набутих теоретичних знань.
3. Логічна послідовність, структурованість і вмотивованість різного роду завдань і педагогічних ситуацій.
4. Орієнтація на вироблення і практичне відпрацювання низки методичних умінь та навичок у майбутніх фахівців.

Основні завдання практичних занять:

1. Формування вмінь і навичок організації, проведення шкільного аналізу художнього твору відповідно до його родово-жанрової специфіки, обсягу, складності матеріалу, вікових та психологічних особливостей учнів.
2. Оволодіння навичками проведення шкільного аналізу творів різних жанрів у старших класах закладів загальної середньої освіти.
3. Накопичення професійно необхідного досвіду роботи з текстом художнього твору.

